

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ
ตำแหน่งทันตแพทย์ 7 วช. (ด้านทันตกรรม)

เรื่อง ที่เสนอให้ประเมิน

- ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
เรื่อง การผ่าตัดเปิดแผ่นเหงือกเพื่อขูดทำความสะอาด (Open Flap Debridement)
ในการรักษาความพิการของกระดูกขาในฟันกรามน้อยล่างซี่ที่ 2
- ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง บทบาทของระบบการบดเคี้ยวและการสบฟันกับการรักษาโรคปริทันต์อักเสบ

เสนอโดย

นางสาวรังาม วชิรณิต
ตำแหน่งทันตแพทย์ 6
(ตำแหน่งเลขที่ รพจ.568)

กลุ่มบริการทางการแพทย์ กลุ่มงานทันตกรรม
โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. **ชื่อผลงาน** การผ่าตัดเปิดแผ่นเหงือกเพื่อขูดทำความสะอาด (Open Flap Debridement) ในการรักษาความพิการของกระดูกขาในฟันกรามน้อยล่างซี่ที่ 2

2. **ระยะเวลาที่ดำเนินการ** มีนาคม 2549 - กันยายน 2551

3. **ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ**

3.1 การประเมินผู้ป่วยที่มีโรคทางระบบก่อนการรักษาทางทันตกรรม

ในการรักษาทางทันตกรรม ทันตแพทย์มักจะมีการใช้การฉีดยาชาเฉพาะที่เป็นประจำอยู่เสมอ ควรมีการซักประวัติผู้ป่วย ดังนี้

- อาการสำคัญของผู้ป่วย (chief complaint)
  - ประวัติการเจ็บป่วยปัจจุบัน (present illness)
  - ประวัติการเจ็บป่วยในอดีต (past medical history)
  - ประวัติการแพ้ยา และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค เช่น การสูบบุหรี่
- โรคทางระบบที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยรายนี้ คือ

โรคความดันโลหิตสูง

การวางแผนการรักษาทางทันตกรรม

ในผู้ป่วยที่มีประวัติโรคความดันโลหิตสูง และได้รับการรักษาควบคุมความดันโลหิตมาอย่างดี ควรมีการซักประวัติการรักษา ชนิดและขนาดของยาที่ได้รับ และอาการแทรกซ้อนที่เคยเป็น มีการตรวจวัดความดันโลหิตทุกครั้ง ทั้งก่อนและหลังการทำศัลยกรรมช่องปาก ส่วนผู้ป่วยที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง แต่ควบคุมโรคไม่ดีหรือไม่ได้รับการรักษาอย่างสม่ำเสมอ ควรปรึกษาแพทย์เพื่อควบคุมความดันโลหิตก่อนที่จะมารับการรักษาทางทันตกรรมหรือถอนฟัน

ข้อควรระวังในการรักษาทางทันตกรรม

- ระวังระวังเรื่องความกลัว ความเครียด เพราะมีผลทำให้ความดันโลหิตของผู้ป่วยถูกกระตุ้นให้สูงขึ้นได้ ควรป้องกันไม่ให้เกิดหรือทำให้เกิดความเครียดน้อยที่สุด
- ระวังระวังเรื่องเลือดออกมาก เนื่องจากในขณะที่ความดันเลือดสูง จะทำให้มีเลือดออกจากบริเวณแผลผ่าตัดมากกว่าปกติ
- ระวังระวังเรื่องการใช้ยาบีบหลอดเลือด
  - : ควรใช้ปริมาณหรือความเข้มข้นน้อยที่สุด โดยใช้ยาชาที่มี epinephrine ไม่เกิน 0.04 มิลลิกรัม (ยาชาที่มี epinephrine 1:100,000 ไม่เกิน 2 หลอด)
  - : ต้องมีการดูดกลับก่อนการฉีดยาทุกครั้ง เพื่อป้องกันการฉีดยาเข้าหลอดเลือด

: ห้ามใช้ยาบีบหลอดเลือดในลักษณะของการห้ามเลือดเฉพาะที่ ด้วยการใส่ผ้าก๊อชชุบด้วย epinephrine กดตรงแผล เพราะความเข้มข้นของยาบีบหลอดเลือดสูงมาก จะผ่านเข้าสู่กระแสเลือดได้อย่างรวดเร็วเป็นจำนวนมาก

- ระมัดระวังเรื่องความดันเลือดตก เมื่อลุกนั่งหรือเปลี่ยนท่าทรงตัวเร็ว ต้องควบคุมเก้าอี้ทำฟันให้ค่อย ๆ เปลี่ยนจากท่านอนของผู้ป่วยให้เป็นท่านั่งช้า ๆ และให้ผู้ป่วยค่อย ๆ ลุกจากเก้าอี้
- ผู้ป่วยที่ได้รับยากันเลือดแข็งตัว (anticoagulant drug) เช่น แอสไพริน ซึ่งจะมีปัญหาเลือดหยุดยาก ควรมีการปรึกษาแพทย์เพื่อหยุดยา 5-7 วัน ก่อนถอนฟันหรือผ่าตัด

3.2 ความรู้และทักษะในการรักษาโรคปริทันต์อักเสบ

โรคปริทันต์อักเสบมีสาเหตุจากจุลชีพที่อยู่ในคราบจุลินทรีย์ หินน้ำลาย ซึ่งยึดเกาะกับผิวฟันใกล้กับขอบเหงือกและใต้เหงือก ทำให้เกิดการอักเสบของอวัยวะปริทันต์ ได้แก่ เหงือก กระดูกเบ้าฟัน (alveolar bone) เอ็นยึดปริทันต์ (periodontal ligament) และเคลือบรากฟัน (cementum) อาการแสดงที่สำคัญ คือ เหงือกมีสีแดง บวม มีเลือดออกจากร่องเหงือกเมื่อตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์ (periodontal probe) มีร่องลึกปริทันต์ และอาจพบมีการทำลายของกระดูกเบ้าฟันจากภาพรังสี

ความพิการของกระดูกเบ้าฟัน (osseous defect) เป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่บ่งบอกว่ามีการกระจายของโรคไปยังกระดูกเบ้าฟัน ซึ่งนอกจากจะเกิดจากการสะสมของแบคทีเรียในหินน้ำลายในบริเวณนั้นแล้ว ยังเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น การบาดเจ็บเหตุสบฟัน (occlusal trauma) เศษอาหารติดซอกฟัน (food impaction) หรือลักษณะที่ก่อให้เกิดการสะสมของคราบจุลินทรีย์ในบริเวณนั้น เช่น ขอบวัสดุอุดเกิน (overhang margin) มีรูฟันที่อยู่ใกล้กับขอบเหงือก ขอบของครอบฟันหรือวัสดุอุดฟันที่ลึกล้ำความกว้างทางชีวภาพ (biologic width) โดยลักษณะและความรุนแรงของการเกิดการละลายของกระดูกเบ้าฟันจะมีผลต่อการวางแผนการรักษาและการพยากรณ์โรค พบว่าตำแหน่งที่มีความผิดปกติของกระดูกเบ้าฟันจะมีความเสี่ยงที่จะเกิดการทำลายของอวัยวะปริทันต์ได้มากกว่า ภายหลังการได้รับการขูดหินน้ำลาย เคลือบรากฟันในเบื้องต้นแล้ว

โรคปริทันต์อักเสบที่มีการทำลายของกระดูกเบ้าฟันจากลักษณะสรีระ (physiologic form) จนเปลี่ยนไปเป็นลักษณะพยาธิ (pathologic form) มีรูปร่างลักษณะต่าง ๆ ดังนี้⁽¹⁾

1. รอยโรคมีผนังกระดูกด้านเดียว (one – wall defect) หรือมีผนังกั้นกระดูกเบ้าฟันครึ่งซีก (hemisepta)
2. รอยโรคมีผนังกระดูกสองด้าน (two – wall defect) หรือแอ่งกระดูก (crater)
3. รอยโรคมีผนังกระดูกสามด้าน (three – wall defect) หรือรอยโรคในสันกระดูกเบ้าฟัน (intrabony lesion)
4. รอยโรครวมผนังกระดูกด้านเดียว หรือสองด้าน ร่วมกับผนังกระดูกสามด้าน (one or two and three wall combination)
5. รอยโรคได้สันกระดูกรอบรากฟัน (circumferential defect)

6. รอยโรคที่ช่องรากฟันกราม (bi or trifurcation involvement)

เป้าหมายสูงสุดในการรักษาโรคปริทันต์ คือ มีการสร้างอวัยวะปริทันต์ขึ้นมาใหม่ ได้แก่ มีการสร้างใหม่ของเคลือบรากฟันและกระดูกเบ้าฟัน และมีการยึดติดของเอ็นยึดปริทันต์ระหว่างผิวเคลือบฟันกับกระดูกเบ้าฟัน การขูดหินน้ำลาย เกลารากฟัน และการทำความสะอาดฟันเพื่อควบคุมการเกิดคราบจุลินทรีย์ ให้ผลดีในการรักษาโรคเหงือกอักเสบและโรคปริทันต์อักเสบที่มีร่องลึกปริทันต์ไม่เกิน 4 มิลลิเมตร⁽²⁾ ส่วนในบริเวณที่มีร่องลึกปริทันต์มากกว่า 4 มิลลิเมตร บริเวณที่มีลักษณะรูปร่างของรากฟันที่โค้งเว้า (root concavity) และบริเวณช่องรากฟัน (furcation) ซึ่งเป็นบริเวณที่นำเครื่องมือเข้าทำได้ยาก ทำให้ประสิทธิภาพของการเกลารากฟันลดลง โดยเฉพาะบริเวณที่มีความวิการของกระดูกเบ้าฟันร่วมด้วย มีหลายการศึกษาพบว่า ในบริเวณที่มีร่องลึกปริทันต์มากกว่า 4 มิลลิเมตร การรักษาโดยการขูดหินน้ำลาย เกลารากฟันเพียงอย่างเดียว จะมีการซ่อมแซมของกระดูกขึ้นมาใหม่น้อยมาก และในบริเวณที่มีการละลายของกระดูกเบ้าฟันตามแนวตั้ง (vertical bone loss) ไม่พบว่ามี การเปลี่ยนแปลงของรอยโรคภายหลังการขูดหินน้ำลายและเกลารากฟัน^(4, 5, 6)

การผ่าตัดเปิดแผ่นเหงือก (open flap) จะทำให้มีทางเข้าไปยังกระดูกและรากฟัน สามารถเกลารากฟัน กำจัดเนื้อเยื่อปริทันต์ที่อักเสบได้จากการเห็นโดยตรง และยังเป็น การกำจัดหรือลดความลึกของร่องลึกปริทันต์ ทำให้เกิดการสร้างขึ้นใหม่ของกระดูกเบ้าฟัน เอ็นยึดปริทันต์ และเคลือบรากฟัน โดยการผ่าตัดเปิดแผ่นเหงือกจะทำในรายที่มีร่องลึกปริทันต์มากกว่า 4 มิลลิเมตร และไม่ตอบสนองต่อการรักษาด้วยวิธีการรักษาเบื้องต้น คือ การขูดหินน้ำลายและเกลารากฟัน

สำหรับการรักษารอยโรคของกระดูกเบ้าฟัน สามารถทำได้ 2 วิธี คือ

- การเติมกระดูกใหม่ แบ่งเป็น
  - : การขูดรักษารอยโรคในสันกระดูกเบ้าฟัน
  - : การปลูกกระดูก (bone graft)
- ศัลยกรรมกระดูก (osseous surgery)
  - : ศัลยกรรมตกแต่งกระดูก (osteoplasty)
  - : ศัลยกรรมตัดกระดูก (ostectomy)

Prichard⁽⁷⁾ รายงานว่าการขูดเพื่อรักษารอยโรคในสันกระดูกเบ้าฟันประสบความสำเร็จสูง ในรอยโรคที่มีผนังสามด้านที่แคบและลึกเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์ว่าแหล่งกำเนิดของการสร้างกระดูกและเนื้อเยื่อไพรมิทิว เมเซนไคมอล (primitive mesenchymal tissue) ซึ่งเป็นเนื้อเยื่อที่จำเป็นในการสร้างอวัยวะปริทันต์ขึ้นมาใหม่นั้นจะอยู่ในช่องปริทันต์ (periodontal space) และในรอยโรคที่มีผนังกระดูกสามด้านที่แคบและลึกจะมีเนื้อเยื่อนี้เป็นจำนวนมาก ส่วนรอยโรคที่มีผนังกระดูกสามด้านที่ตื้นและกว้าง รอยโรคที่มีผนังกระดูกด้านเดียว หรือมีผนังกระดูกสองด้าน และหลุมในสันกระดูกเบ้าฟัน จะเหนี่ยวนำให้เกิดการสร้างการยึดติดใหม่น้อยมาก จึงต้องใช้การปลูกกระดูกช่วยเสริมการสร้างการยึด

คิดใหม่ สำหรับผลการรักษาที่ได้ พบว่าจะมีการลดลงของร่องลึกปริทันต์ประมาณ 2 มิลลิเมตร และมีการสร้างกระดูกขึ้นมาใหม่ประมาณ 1.2 มิลลิเมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและรูปร่างของรอยโรค โดยพบว่าถ้ามุมระหว่างผิวรากฟันกับผนังของกระดูกเบ้าฟันน้อยกว่า 45 องศา จะมีการสร้างกระดูกขึ้นมาใหม่ประมาณ 1.22 มิลลิเมตร แต่ถ้ามุมระหว่างผิวรากฟันกับผนังของกระดูกเบ้าฟันอยู่ระหว่าง 45 - 90 องศา จะมีการสร้างกระดูกขึ้นมาใหม่เพียง 0.05 มิลลิเมตรเท่านั้น⁽⁸⁾

ความจำเป็นในการกำจัดรอยโรคของกระดูกเบ้าฟัน ก็เพื่อเป็นการกำจัดร่องลึกปริทันต์ที่สมบูรณ์ เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถทำความสะอาดกำจัดคราบแบคทีเรีย และสามารถคงสภาพอนามัยในช่องปากได้ด้วยตนเอง หากยังคงมีรอยโรคของกระดูกอยู่ ผู้ป่วยย่อมไม่สามารถแปรงฟันทำความสะอาดบริเวณได้สุดของรอยโรคได้ การกำจัดคราบแบคทีเรียที่ไม่สมบูรณ์มีโอกาสที่จะเกิดโรคอีกได้ง่าย เมื่อผู้ป่วยไม่สามารถป้องกันโรคได้ด้วยตนเอง การรักษาจะล้มเหลว จึงควรมีการนัดผู้ป่วยมาคงสภาพหลังการรักษาเป็นระยะ ตรวจสอบสุขภาพของเหงือกและระดับการยึดเกาะของอวัยวะปริทันต์ (probing depth) ลักษณะการมีเลือดออกเมื่อตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์ (bleeding on probe) ประเมินอนามัยช่องปากโดยใช้ดัชนีคราบจุลินทรีย์ (plaque index) และถ่ายภาพรังสีเพื่อตรวจระดับความสูงของกระดูกเบ้าฟัน โดยในช่วงแรกควรนัดมาขัดทำความสะอาดฟัน (professional prophylaxis) ทุก 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นถ้าผู้ป่วยสามารถดูแลสภาพอนามัยช่องปากได้ดี ก็นัดมาทุก 3 เดือน หรือไม่ควรเกิน 6 เดือน

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

การรักษาโรคปริทันต์อักเสบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การรักษาขั้นทั่วร่าง (systemic phase) การประเมินโรคทางระบบของผู้ป่วย ก่อนให้การรักษาทางทันตกรรม
2. การรักษาขั้นต้น (initial phase) การให้การรักษาโรคปริทันต์อักเสบขั้นต้นโดยการขูดหินน้ำลาย เกลารากฟัน การตรวจสอบและปรับการสบฟัน และให้คำแนะนำผู้ป่วยเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้ป่วยมีอนามัยช่องปากที่ดี
3. การรักษาขั้นแก้ไข (corrective phase) การทำศัลยกรรมปริทันต์โดยการผ่าตัดเปิดแผ่นเหงือก เพื่อขูดทำความสะอาดรักษารอยโรคในสันกระดูกเบ้าฟัน เพื่อแก้ไขความพิการของกระดูกเบ้าฟันและกำจัดร่องลึกปริทันต์ ให้ผู้ป่วยสามารถทำความสะอาดกำจัดคราบแบคทีเรียได้ด้วยตนเอง
4. การรักษาขั้นคงสภาพ (maintenance phase) การประเมินสภาวะปริทันต์ในช่วงการรักษาขั้นคงสภาพ และแนะนำวิธีการดูแลสุขภาพช่องปากแก่ผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง

5. ผู้ร่วมดำเนินการ

“ ไม่มี ”

6. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ

ผู้ขอรับการประเมินได้ดำเนินการด้วยตนเองทั้งหมด ตามขั้นตอนการรักษาผู้ป่วยที่มีโรคปริทันต์อักเสบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประวัติผู้ป่วย ผู้ป่วยหญิงไทย อายุ 62 ปี มาพบทันตแพทย์ด้วยอาการเหงือกบวมเป็นหนองที่บริเวณ # 35

6.1 การซักประวัติทางการแพทย์และการรักษาทางทันตกรรม

ผู้ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ได้รับการรักษาจากแพทย์อย่างสม่ำเสมอเป็นเวลาประมาณ 15 ปี ผู้ป่วยได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากที่คลินิกทันตกรรมเป็นประจำทุก 6 เดือน

6.2 การตรวจสภาพภายในช่องปาก

พบว่าฟัน # 35 มีเหงือกบวมเป็นหนองทางด้านแก้ม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ไม่มีรูเปิดหนอง มีความลึกของร่องลึกปริทันต์บริเวณแนวบรรจบด้านแก้มไกลกลาง (disto-buccal line angle) และบริเวณแนวบรรจบด้านลิ้นไกลกลาง (disto – lingual line angle) 10 มิลลิเมตร เมื่อใช้เครื่องมือตรวจปริทันต์สอดลงไปพบว่ามีหนองซึมออกมาจากร่องลึกปริทันต์ ฟันโยกระดับ 2 พบรอยสึก (attrition) ของฟันทางด้านบดเคี้ยว ตรวจพบความสั่นสะเทือน (fremitus) ของฟันที่ # 25 , # 35 และ # 36 สภาพโดยทั่วไปมีการสะสมของคราบจุลินทรีย์และหินน้ำลายปานกลางทั้งเนื้อเหงือกและใต้เหงือก

6.3 ลักษณะภาพถ่ายรังสี

ฟัน # 35 ด้านไกลกลางมีการละลายของกระดูกเบ้าฟันตามแนวโค้งประมาณ $\frac{1}{2}$ ของความยาวรากฟัน ไม่พบผิวกระดูกเบ้าฟัน (lamina dura) ทั้งบริเวณยอดกระดูกเบ้าฟัน (alveolar crest) และรอบปลายรากฟัน (periapical) มีความกว้างของช่องปริทันต์ (periodontal space) เพิ่มขึ้น ไม่มีพยาธิสภาพรอบปลายรากฟัน ฟัน # 36 ไม่พบผิวกระดูกเบ้าฟันที่รอบปลายรากฟัน

6.4 การวินิจฉัยโรค

35 Severe localized chronic periodontitis

6.5 การวางแผนการรักษาและวิธีการรักษา

การรักษาขั้นต้น

สอนการทำความสะอาดช่องปาก แนะนำวิธีการแปรงฟัน การใช้ไหมขัดฟัน ขูดหินน้ำลายเกลารากฟัน และขัดฟันทั้งปาก รวมทั้งตรวจสอบและกรอปรับการสบฟันเฉพาะที่ (occlusal adjustment) ที่ #35 โดยมีการนัดผู้ป่วยมารับการรักษาอย่างต่อเนื่องหลายครั้ง ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1

วัดความดันโลหิตเพื่อประเมินสถานะโรคทางระบบของผู้ป่วย พบว่าผู้ป่วยมีค่าความดันโลหิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ (ค่าความดันโลหิต = 109 / 75 มิลลิเมตรปรอท) จากการซักประวัติพบว่าผู้ป่วยไม่ได้รับยาต้านเลือดแข็งใจ ๆ ทำการขูดหินน้ำลายและเกลารากฟันที่บริเวณฟันล่างด้านซ้าย (quadrant 3)

ภายใต้การฉีดยาเฉพาะที่ด้วย 2 % lidocaine ที่มี epinephrine 1: 100,000 จำนวน 1 หลอด บริเวณ # 35 ทำการขูดเหงือกช่วงล่าง (subgingival curettage) เพื่อกำจัดเนื้อเยื่อปริทันต์ที่อักเสบ ล้างทำความสะอาดด้วยน้ำเกลือ ให้ผู้ป่วยรับประทานยาปฏิชีวนะ Amoxicillin ขนาด 500 มิลลิกรัม วันละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 แคปซูล ก่อนอาหาร ตอนเช้าและเย็น เป็นเวลา 5 วัน เขียนจดหมายปรึกษาแพทย์เพื่อประเมินเกี่ยวกับสภาวะโรคทางระบบของผู้ป่วยและชนิดของยาที่ได้รับ สำหรับวางแผนการรักษาทางทันตกรรม

สัปดาห์ที่ 2

จากการปรึกษาแพทย์ ผู้ป่วยมีการพบแพทย์เพื่อรับการรักษาโรคความดันโลหิตสูงอย่างสม่ำเสมอ สามารถควบคุมโรคทางระบบได้ดี ทำการประเมินสภาวะอนามัยช่องปากโดยใช้ดัชนีคราบจุลินทรีย์ (คิดเป็นร้อยละ 68.2) สอนการทำทำความสะอาดช่องปากด้วยวิธีโมดิฟายด์ เบส (modified bass technic) ร่วมกับการใช้ไหมขัดฟัน ขูดหินน้ำลายและเกลารากฟันที่บริเวณฟันบน ติดตามอาการ # 35 พบว่าสภาพเหงือกยังมีการอักเสบเล็กน้อย เมื่อใช้เครื่องมือตรวจปริทันต์สอดลงไป ไม่พบหนองซึมออกมาจากร่องลึกปริทันต์

สัปดาห์ที่ 3

ประเมินสภาวะอนามัยช่องปากโดยใช้ดัชนีคราบจุลินทรีย์ (คิดเป็นร้อยละ 45.6) ขูดหินน้ำลายและเกลารากฟันบริเวณฟันล่างด้านขวา (quadrant 4) ติดตามผลการรักษาเป็นเวลา 2 สัปดาห์

สัปดาห์ที่ 5

พบว่าผู้ป่วยสามารถแปรงฟันและทำความสะอาดฟันได้ดี ดัชนีคราบจุลินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 32.8 ไม่พบการสะสมของหินน้ำลาย สภาพเหงือกโดยทั่วไปยังมีการอักเสบเพียงเล็กน้อย ตรวจพบลักษณะการมีเลือดออกเล็กน้อยเมื่อตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์ที่ # 26 และ # 35 ตรวจสอบการสบฟันก่อนบดเจ็บ (traumatic occlusion) พร้อมทั้งกรอปรับการสบฟันที่ # 35 และขัดทำความสะอาดฟันทั้งปาก ติดตามผลการรักษาเป็นเวลา 1 เดือน

สัปดาห์ที่ 9

พบว่าผู้ป่วยสามารถทำความสะอาดช่องปากได้ดี ดัชนีคราบจุลินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 28.5 สภาวะปริทันต์ทั่วไปอยู่ในสภาพดี วัดความลึกของร่องลึกปริทันต์ได้ประมาณ 3-4 มิลลิเมตร ยกเว้น # 35 มีความลึกของร่องลึกปริทันต์ทางด้านไกลกลาง 6 มิลลิเมตร ตรวจสอบการสบฟันไม่พบว่ามี การสบฟันก่อนบดเจ็บ ติดตามผลการรักษาเป็นเวลา 3 เดือน

สัปดาห์ที่ 21

พบว่าผู้ป่วยสามารถทำความสะอาดช่องปากได้ดี ดัชนีคราบจุลินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 29.8 สภาวะปริทันต์ทั่วไปอยู่ในสภาพดี มีการสะสมของหินน้ำลายและคราบจุลินทรีย์เหนือเหงือกเล็กน้อย วัดความลึกของร่องลึกปริทันต์ได้ประมาณ 3 มิลลิเมตร ยกเว้น # 35 มีความลึกของร่องลึกปริทันต์ทางด้านไกลกลาง 6 มิลลิเมตรและมีฟันโยกระดับ 1 ทำการขูดหินน้ำลายและขัดฟันทั้งปาก ครั้งต่อไปนัดผู้ป่วยมาทำศัลย์ปริทันต์

สัปดาห์ที่ 23

วัดความดันโลหิตก่อนการรักษา พบว่าผู้ป่วยมีค่าความดันโลหิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ (ค่าความดันโลหิต = 127/85 มิลลิเมตรปรอท) ทำศัลยกรรมปริทันต์โดยวิธีการผ่าตัดเปิดแผ่นเหงือก เพื่อขูดทำความสะอาด อารอยโรคในสันกระดูกเบ้าฟัน และวิธีศัลยกรรมกระดูกแบบตกแต่งกระดูก (osteoplasty) ภายใต้การนิยดาชาเฉพาะที่ด้วย 2 % lidocaine ที่มี epinephrine 1:100,000 จำนวน 1 หลอด ใช้มีดเบอร์ 15c ทำรอยผ่าพลิกเข้าไป (internal bevel incision) ระยะห่างจากขอบเหงือก 0.5 – 1 มิลลิเมตร ตั้งแต่แนวบรรจบด้านแก้มไกลกลาง (disto-buccal line angle) ของฟัน # 33 ผ่านตามแนวของขอบเหงือกจนถึงแนวบรรจบด้านแก้มไกลกลางของ # 36 ทั้งด้านแก้มและด้านใกล้ลิ้น ร่วมกับรอยผ่าในแนวนอน (horizontal incision) ตรงบริเวณสันเหงือกกว้าง # 34 และ # 37 เพื่อแยกเยื่อบุผิวร่องลึกปริทันต์ (pocket epithelium) และเนื้อเยื่อยึดต่อที่อักเสบออกจากเนื้อเยื่อยึดต่อที่ปกติ และทำรอยผ่าภายในร่องเหงือก (intrasulcular incision) บริเวณฟัน # 35 , # 36 ทั้งด้านใกล้แก้มและใกล้ลิ้น เปิดแผ่นเหงือกเต็มที (full thickness flap) ทั้งด้านแก้มและด้านลิ้น กำจัดเยื่อบุผิวร่องลึกปริทันต์ เนื้อเยื่อยึดต่อที่อักเสบ และเกลารากฟันให้เรียบด้วยเครื่องมือควิเรตต์โคลัมเบีย 4R / 4L บริเวณที่มีความ विकารของกระดูกเบ้าฟัน ให้ขูดทำความสะอาดกำจัดเนื้อเยื่อแกรนูเลชัน (granulation tissue) ออกให้หมด ล้างด้วยน้ำเกลือให้สะอาด จากนั้นใช้หัวกรอก้านสันชนิดกลม (micromotor round steel bur) ขนาด 016 กรอแต่งกระดูกทางด้านแก้มให้ได้ลักษณะทางกายวิภาค เย็บแผ่นเหงือกทั้งสองด้านด้วยไหมเย็บขนาด 4/0 ปิดแผลด้วยยาปิดแผลปริทันต์ (periodontal pack) ให้ผู้ป่วยรับประทานยาแก้ปวด Ibuprofen ขนาด 400 มิลลิกรัม ครั้งละ 1 เม็ด ทุก 8 ชั่วโมง หลังอาหารทันที เป็นเวลา 3-5 วัน ใช้น้ำยาบ้วนปากคลอเฮกซิดีนบ้วนปากเป็นเวลา 1 สัปดาห์ และนัดตัดไหมหลังผ่าตัด 7 วัน

สัปดาห์ที่ 24

นำยาปิดแผลปริทันต์ออก ตัดไหมและล้างบริเวณแผลด้วยน้ำเกลือให้สะอาด พบว่าเหงือกบริเวณแผลยังมีลักษณะบวมแดงเล็กน้อย ผู้ป่วยไม่มีอาการปวดใด ๆ แนะนำให้ผู้ป่วยทำความสะอาดช่องปากได้ตามปกติ แล้วนัดผู้ป่วยมาติดตามผลการรักษาต่อไป

6.6 การติดตามผลการรักษา

นัดผู้ป่วยกลับมาติดตามอาการในช่วงแรกทุก 2 สัปดาห์ เป็นเวลา 1 เดือน เพื่อประเมินสภาวะอนามัยในช่องปากและสภาวะปริทันต์ ทำความสะอาดฟัน (professional prophylaxis) และตรวจเช็คการสบฟันก่อนบาดเจ็บที่ # 35 จากนั้นนัดมาติดตามอาการทุก 3 – 6 เดือน

ถ่ายภาพรังสีเพื่อประเมินสภาพกระดูกรองรับฟันทุก 6 เดือน จากการติดตามผลการรักษาเป็นระยะเวลา 2 ปี พบว่าผู้ป่วยสามารถแปรงฟันและทำความสะอาดฟันได้ดี วัดความลึกของร่องเหงือกได้ประมาณ 3 มิลลิเมตร ฟันโยกระดับ 1 มีเหงือกอักเสบเล็กน้อย พบหินน้ำลายและมีคราบจุลินทรีย์เหนือเหงือกเล็กน้อย จากภาพรังสีไม่พบความ विकารของกระดูกเบ้าฟันในแนวเฉียงทางด้านไกลกลาง

ของ # 35 สามารถมองเห็นผิวกระดูกเบ้าฟันได้โดยตลอดทั้งที่บริเวณยอดเบ้าฟันและรอบปลายรากฟัน ผู้ป่วยสามารถใช้งานได้ตามปกติ และสามารถใช้เป็นหลักยึด(abutment) ของฟันปลอมได้ในระดับหนึ่ง

ภาพถ่ายรังสีของฟัน # 35

ก่อนการผ่าตัด

หลังการผ่าตัด 1 ปี

หลังการผ่าตัด 2 ปี

7. ผลสำเร็จของงาน

รายงานผู้ป่วยฉบับนี้เป็นผลสำเร็จในการรักษาฟันกรามน้อยล่างซี่ที่ 2 ซึ่งเป็นโรคปริทันต์อักเสบระดับรุนแรง ร่วมกับการมีเหตุบาดเจ็บเหตุสบฟัน มีความพิการของกระดูกเบ้าฟันตามแนวตั้งทางด้านไกลกลางประมาณ $\frac{1}{2}$ ของความยาวรากฟัน ได้รับการพยากรณ์โรคเป็นระดับไม่ดี (poor prognosis) ทำศัลยกรรมปริทันต์โดยการผ่าตัดเปิดแผ่นเหงือก แล้วขูดทำความสะอาดรอยโรคในกระดูกเบ้าฟัน จากการติดตามผลการรักษาเป็นระยะเวลา 2 ปี พบว่าผู้ป่วยสามารถแปรงฟันและทำความสะอาดบริเวณซอกฟันได้ดี ไม่พบว่ามีอาการอักเสบของฟัน สภาวะปริทันต์ทั่วไปอยู่ในสภาพดี สามารถใช้ฟันได้ตามปกติ จากภาพถ่ายรังสีพบว่ามีความหนาแน่นของกระดูกเบ้าฟันเพิ่มขึ้น สามารถเห็นผิวกระดูกเบ้าฟันได้โดยตลอดทั้งที่ยอดกระดูกเบ้าฟันและรอบรากฟัน

8. การนำไปใช้ประโยชน์

การรักษาความพิการของกระดูกเบ้าฟันมีหลายวิธี การพิจารณาเลือกวิธีที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย การผ่าตัดเปิดแผ่นเหงือกเพื่อขูดรักษาโรคในสันกระดูกเบ้าฟันเป็นการกำจัดหรือลดความลึกของร่องลึกปริทันต์ ทำให้เกิดการสร้างขึ้นใหม่ของกระดูกเบ้าฟัน โดยจะใช้ได้ผลดีในรอยโรคที่มีผนังกระดูกสามด้านที่ลึกและแคบเท่านั้น ซึ่งถ้าเลือกวิธีการรักษาที่เหมาะสม ก็จะทำให้สามารถเก็บฟันธรรมชาติไว้ใช้งานได้ตามปกติ เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนของการขูดเทียม หรือค่าใช้จ่ายในส่วนของการใส่ฟันเทียมในกรณีที่ต้องถอนฟันซี่นั้นออกไป และถ้าผู้ป่วยให้ความร่วมมือในการรักษาเป็นอย่างดี มีการกลับมาติดตามผลการรักษาอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้ได้ผลการรักษาเป็นที่น่าพอใจ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการรักษาผู้ป่วยรายอื่นได้ต่อไป

9. ความยุ่งยาก ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ

การเลือกวิธีการทำศัลยกรรมปริทันต์ในผู้ป่วยแต่ละราย ทันตแพทย์ควรพิจารณาถึงข้อบ่งชี้ ข้อดี ข้อด้อยของวิธีการรักษาแต่ละวิธีอย่างรอบคอบ ควรอธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงขั้นตอนการรักษา การพยากรณ์ผลการรักษา การปฏิบัติตนภายหลังการทำศัลยกรรมปริทันต์ และผลสำเร็จของการรักษา ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ป่วยเป็นอย่างมาก หากผู้ป่วยไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาอนามัยช่องปาก และการกลับมาติดตามผลภายหลังการรักษาอย่างต่อเนื่องทุก 3-6 เดือน การควบคุมการดำเนินของโรคเพื่อป้องกันการกลับมามีอาการของโรคซ้ำขึ้นมาใหม่ก็จะทำได้ยาก ผลการรักษาก็จะล้มเหลว

10. ข้อเสนอแนะ

โรคปริทันต์อักเสบเป็นโรคผสมผสานเรื้อรัง สาเหตุหลักเกิดจากการสะสมของคราบแบคทีเรีย และยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งเสริมให้การดำเนินของโรครุนแรงขึ้น ดังนั้นในการตรวจวินิจฉัยหาสาเหตุของโรคเพื่อวางแผนการรักษา นอกจากจะเน้นถึงการกำจัดควบคุมหินน้ำลายและคราบจุลินทรีย์แล้ว ควรพิจารณาถึงสาเหตุอื่นร่วมด้วย เช่น โรคทางระบบของผู้ป่วย รอยผุหรือขอบวัสดุอุดที่อยู่ใกล้กับขอบเหงือก หรือการบาดเจ็บเหตุสบฟัน เพื่อจะได้ทำการแก้ไขให้สามารถวางแผนการรักษาได้อย่างเหมาะสม และสามารถพยากรณ์โรคได้แน่นอนขึ้น

และเนื่องจากโรคปริทันต์เป็นโรคอักเสบเรื้อรังที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาด แต่สามารถควบคุมได้ การควบคุมและป้องกันการเกิดคราบจุลินทรีย์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันการกลับมาเป็นโรคซ้ำใหม่ ทันตแพทย์จึงควรอธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงลักษณะของโรค ขั้นตอนในการรักษา โดยเฉพาะผลสำเร็จในการรักษาซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ป่วยในการรักษาอนามัยช่องปาก และการกลับมาติดตามผลการรักษาอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญ การรักษาขั้นคงสภาพหรือการรักษาขั้นประคับประคองเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการรักษาโรคปริทันต์อักเสบ ทันตแพทย์ควรนัดผู้ป่วยมารับการรักษาอย่างต่อเนื่องทุก 3-6 เดือนภายหลังจากการรักษาขั้นแก้ไขแล้ว เพื่อประเมินผลภายหลังการรักษา ประเมินสภาวะอวัยวะปริทันต์ ทำการขูดหินน้ำลาย เคลารากฟัน และทบทวนวิธีการดูแลรักษาอนามัยช่องปากของผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถคงสภาพปกติของอวัยวะปริทันต์ให้ได้ยาวนานที่สุด ป้องกันการเกิดโรคปริทันต์อักเสบกลับเป็นซ้ำ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวร็กงาม วชิรชนิต)

ผู้ขอรับการประเมิน

...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายสุรินทร์ ตั้งสุภูมิ)

(ขณะดำรงตำแหน่งทันตแพทย์ 10 วช. (ด้านทันตกรรม)

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงานทันตกรรม

โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์)

...../...../.....

ลงชื่อ.....

(นายสุรินทร์ กู้เจริญประสิทธิ์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานการแพทย์

(ขณะดำรงตำแหน่ง

ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์)

...../...../.....

เอกสารอ้างอิง

1. Goldman HM, Cohen WD. The infrabony pocket : Classification and treatment. *J Periodontol* 1958 ; 29 : 272.
2. Caffesse RG , Sweeney PL and Smith BA. Scaling and root planning with and without periodontal flap surgery. *J Clin Periodontol* 1986 ; 13 : 205-210.
3. O’Learly TJ. The impact of research on scaling and root planning. *J Periodontol* 1986 ; 57 : 69-75.
4. Warehaug J. Healing of the dento- epithelial junction following subgingival plaque control – As observed on extracted teeth. *J Periodontol* 1978 ; 49 : 119-134.
5. Brayer WK, et al. Scaling and root planning effectiveness. *J Periodontol* 1989 ; 60 : 67-72.
6. Sherman PR , et al. The effectiveness of subgingival scaling and root planning. *J Periodontol* 1990 ; 61 : 3-8.
7. Prichard J. A technique for treating infrabony pockets based on alveolar process morphology. *Dent Clin Nort Am* 1960 ; 4 : 85-105.
8. Niklaus P Lang. Focus on intrabony defect – Conservative therapy. *Periodontol 2000* 2000 ; 22 : 51-58.

ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของ นางสาวรังกาม วชิรชนิต

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทันตแพทย์ 7 วช. ด้านทันตกรรม
(ตำแหน่งเลขที่ รพจ. 568) สังกัดกลุ่มบริการทางการแพทย์
กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
เรื่อง บทบาทของระบบการบดเคี้ยวและการสบฟันกับการรักษาโรคปริทันต์อักเสบ

หลักการและเหตุผล

โรคปริทันต์อักเสบเป็นโรคที่มีการอักเสบของเหงือกและอวัยวะปริทันต์ที่เกิดจากแบคทีเรียที่อยู่ในแผ่นคราบแบคทีเรียโดยเฉพาะชนิดที่อยู่ใต้ขอบเหงือกโดยจะมีการสูญเสียการยึดของเนื้อเยื่อยึดต่อ (connective tissue attachment) ลงไปทางปลายรากฟัน เกิดเป็นร่องลึกปริทันต์ ซึ่งนอกจากจะเกิดจากเชื้อแบคทีเรียแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งเสริมต่อการเกิดโรคอีกหลายสาเหตุ เช่น การบาดเจ็บเหตุสบฟัน (occlusal trauma) พบว่าถ้าเป็นโรคปริทันต์อักเสบร่วมกับการบาดเจ็บเหตุสบฟัน จะทำให้การดำเนินของโรคปริทันต์เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและรวดเร็ว มีการทำลายของกระดูกเบ้าฟันและเนื้อเยื่อยึดต่อมากขึ้น และเร็วกว่าที่เกิดขึ้นจากโรคปริทันต์อักเสบเพียงอย่างเดียว^(1,2) ดังนั้นในการรักษาโรคปริทันต์อักเสบ นอกจากจะเน้นที่การควบคุมคราบแบคทีเรียแล้ว การตรวจรักษาและดูแลระบบการบดเคี้ยวและการสบฟัน ควรเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการรักษาโดยรวมในการรักษาโรคปริทันต์ด้วย

วัตถุประสงค์และหรือเป้าหมาย

เพื่อให้วินิจฉัยถึงสาเหตุของโรค สามารถวางแผนการรักษาได้อย่างถูกต้อง และพยากรณ์ผลการรักษาได้แน่นอนขึ้น

กรอบการวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

การบาดเจ็บเหตุสบฟันจะมีผลโดยตรงต่ออวัยวะปริทันต์ อาการที่เห็นเด่นชัดทางคลินิก คือ การมีฟันโยก อาจพบมีอาการปวดหรือเสียวฟันร่วมด้วย เมื่อดูจากภาพรังสี พบว่ามีความกว้างของช่องปริทันต์ (periodontal space) มากขึ้น โดยเฉพาะที่บริเวณยอดของกระดูกเบ้าฟัน (alveolar crest) อาจพบมีการเปลี่ยนแปลงของผิวกระดูกเบ้าฟัน (lamina dura) และที่บริเวณช่องรากฟัน (furcation) ขึ้นกับความรุนแรงและระยะเวลาในการเกิดการบาดเจ็บเหตุสบฟันนั้น

ในฟันที่แข็งแรง มีอวัยวะปริทันต์ที่สมบูรณ์ เมื่อได้รับแรงบดเคี้ยวที่มากเกินไป ร่างกายอาจปรับตัวได้ ฟันอาจมีการโยกบ้างเล็กน้อยตามความรุนแรงของแรงที่มากกระทำ แต่การโยกจะไม่เพิ่มมากขึ้น ช่องเอ็นยึดปริทันต์ (periodontal ligament space) จะกว้างมากขึ้น แต่ไม่มีการสูญเสียการยึด

ของอวัยวะปริทันต์ กรณีนี้อาจไม่จำเป็นต้องให้การรักษา การแก้ไขทำได้โดยวิธีการปรับการสบฟัน (occlusal adjustment) เพื่อกำจัดการบาดเจ็บนั้นให้หมดไป ส่วนในฟันที่เป็นโรคปริทันต์อักเสบ ซึ่งมีโครงสร้างรองรับ (supporting structure) เหลืออยู่น้อย เมื่อมีแรงมากระทำ แม้แรงนั้นไม่รุนแรงเกินไปก็ยังสามารถทำให้เกิดอันตรายต่อฟันซี่นั้นได้ และถ้ามีการบาดเจ็บเหตุสบฟันร่วมด้วย ก็จะยิ่งส่งเสริมให้มีการดำเนินของโรคที่รุนแรงและรวดเร็วขึ้น

การตรวจดูระบบการบดเคี้ยวของผู้ป่วยที่มีโรคปริทันต์อักเสบ สามารถพิจารณาได้จาก

1. การโยกของฟัน ตรวจสอบทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยใช้ค้ำของเครื่องมือสองอันดันฟันในแนวแก้มและลิ้น (bucco-lingual) เปรียบเทียบกับฟันข้างเคียง ถ้าฟันโยกในแนวตั้ง คือกดลงไปเข้าฟันได้ แสดงว่าการบาดเจ็บลงไปถึงปลายรากแล้ว กรณีนี้จะมีพยากรณ์โรคไม่ดี (poor prognosis)
2. การสั่นสะเทือนของฟัน (fremitus) เป็นการวัดความสั่นสะเทือนของฟันเมื่อฟันสบกันและเคลื่อนที่ไป โดยใช้ความรู้สึกของนิ้วมือวางไว้ที่ด้านหน้าของฟัน
3. การตรวจดูการสบฟัน โดยใช้ ขี้ผึ้งชี้จุดสบ (occlusal indicator wax) และแถบกระดาษหารอยสบฟัน (articulating paper)
4. พิจารณาจากภาพรังสี โดยพบว่า
  - มีความกว้างของช่องเอ็นยึดปริทันต์มากขึ้น
  - ผิวกระดูกเบ้าฟันหนาตัว ขาดความต่อเนื่อง
  - อาจพบการละลายของกระดูกเบ้าฟันในแนวตั้ง (vertical bone loss) หรือมีการละลายของรากฟัน (root resorption)

โดยในการตรวจควรมีความสัมพันธ์กันทั้งตำแหน่งที่เกิดและแรงที่มากระทำ ถ้ามีการโยกของฟันแต่ไม่มีการสบกระแทก หรือถ้ามีการสบกระแทกและมีฟันโยกด้วยแต่น้อยกว่าที่คาด ในกรณีนี้ควรตรวจดูโครงสร้างรองรับที่เหลืออยู่ว่ามีเหลือมากน้อยแค่ไหน เพื่อพิจารณาว่าควรให้การรักษาทางด้านการสบฟันหรือไม่ ทั้งนี้ในการให้การรักษาทางด้านการสบฟันนั้น ไม่ควรทำในขณะที่เหงือกยังมีการอักเสบอยู่ ควรให้การรักษาลงจากที่ได้ให้การรักษาโรคปริทันต์ขั้นพื้นฐานแล้ว ได้แก่ การควบคุมแผ่นคราบแบคทีเรีย ขูดหินน้ำลาย เกลารากฟัน เพื่อกำจัดสาเหตุที่ทำให้เกิดการอักเสบของอวัยวะปริทันต์ก่อน เมื่อสามารถควบคุมโรคปริทันต์อักเสบให้คงที่ได้แล้ว จึงค่อยตรวจดูระบบการบดเคี้ยวอีกครั้ง

เมื่อสามารถวิเคราะห์โรคว่ามีการบาดเจ็บเหตุสบฟันร่วมด้วยแล้ว การรักษาที่จำเป็นคือ

1. การกำจัดการกีดขวางการสบฟัน (occlusal interference) สร้างให้เกิดความสมดุลของฟันบนและฟันล่างที่สบกันอยู่
2. ทำเฟือกฟัน (splint) ร่วมด้วยในกรณีที่จำเป็น
3. ถอนฟัน ในกรณีที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษาและมีโครงสร้างรองรับเหลือน้อยเกินไปจนรับแรงไม่ได้

4. ไม่จำเป็นต้องรักษาทางการแพทย์ ในกรณีที่หลังจากให้การรักษาโรคปริทันต์อักเสบในขั้นต้นแล้ว ฟันที่เคยสบกระแทกและโยกนั้นมีลักษณะแน่นขึ้น ซึ่งถ้าให้การรักษาได้อย่างถูกต้องเมื่อแก้ไขการสบฟันแล้ว ฟันควรจะแน่นขึ้น ความกว้างของช่องเอ็นยึดปริทันต์จะแคบเข้า และฟันจะอยู่ในลักษณะที่เสถียรมากขึ้น

5. ในการรักษาทางการแพทย์ฟันนี้จะไม่ทำเพียงครั้งเดียว ควรนัดผู้ป่วยกลับมาเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินผลและติดตามผลการรักษาด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

โรคปริทันต์อักเสบเป็นโรคที่เกิดจากหลายปัจจัยรวมกัน ซึ่งการบาดเจ็บเหตุสบฟันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้การดำเนินของโรคปริทันต์อักเสบรุนแรงและรวดเร็วมากขึ้น ในการรักษาถ้าสามารถควบคุมได้ทั้งโรคปริทันต์อักเสบและการบาดเจ็บเหตุสบฟันจะทำให้การหายของเอ็นยึดปริทันต์ (periodontal ligament) และการเกิดใหม่ของกระดูกเบ้าฟันเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นในการตรวจวินิจฉัยหาสาเหตุของโรค ควรมีการตรวจหาปัจจัยร่วมอื่นที่ส่งเสริมต่อการเกิดโรคด้วย จะทำให้สามารถวางแผนการรักษาได้อย่างถูกต้อง พยากรณ์ผลการรักษาได้แน่นอนขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยให้สามารถเก็บฟันไว้ใช้งานได้ต่อไป

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ร้อยละ 60 ของฟันที่มีการแก้ไขการสบฟันก่อนบาดเจ็บ จะมีอัตราการเพิ่มขึ้นของความลึกของร่องลึกปริทันต์ต่อปีน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการแก้ไข

ลงชื่อ.....

(นางสาวรังงาม วชิรชนิด)

ผู้ขอรับการประเมิน

...../...../.....

เอกสารอ้างอิง

1. Harrel SK. Occlusal forces as a risk factor for periodontal disease. *Periodontol 2000* 2003 ; 32 : 111-117.
2. Harrel SK. The effect of occlusal discrepancies on periodontitis. II Relationship of occlusal treatment to the progression of periodontal disease. *J Periodontol* 2001 ; 72 : 495-505.